

ATLAS DOBRYCH PRAKTYK EKONOMII SPOŁECZNEJ

Fragment prezentacji przygotowanej przez Fundację Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych w oparciu o materiały zgromadzone przez partnerów w ramach projektów EQUAL:

W poszukiwaniu
polskiego modelu
ekonomii społecznej

(<http://es.ekonomiaspoleczna.pl>)

PROMES

oraz

PROMOCJA EKONOMII SPOŁECZNEJ

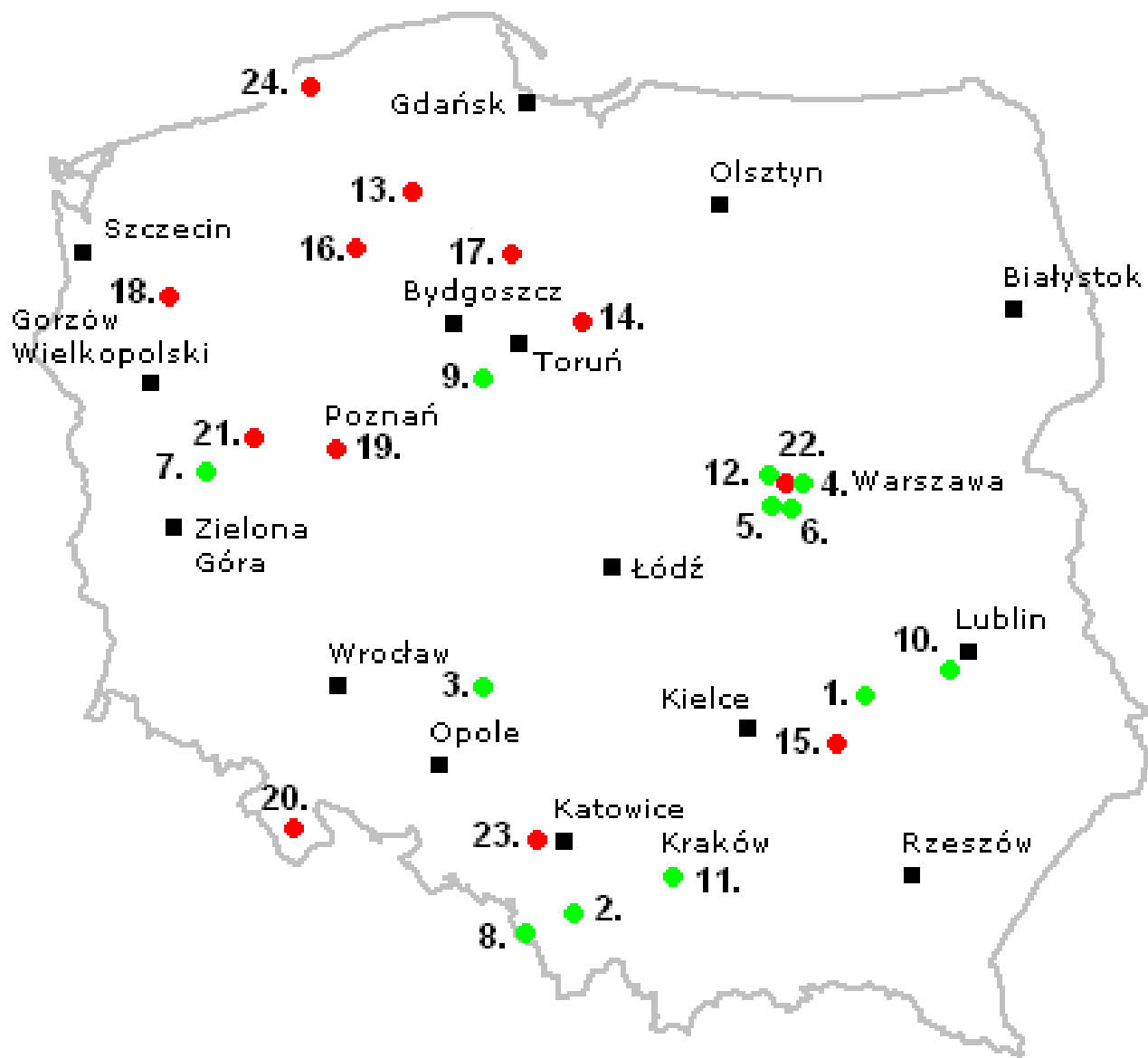
(<http://promes.org.pl>)

Więcej informacji znaleźć można na stronie:

<http://www.ekonomiaspoleczna.pl>

ATLAS DOBRYCH PRAKTYK EKONOMII SPOŁECZNEJ

1. Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Bałtów „Bałt”
2. Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne Teatr Grodzki
3. Spółdzielnia Socjalna Usługowo-Handlowo-Produkcyjna w Bieczynie
4. Habitat for Humanity
5. Stowarzyszenie Niepełnosprawni dla Środowiska EKON
6. Pracownia Rzeczy Różnych SYNAPSIS
7. Fundacja „Nasz Dom”
8. Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem”
9. Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Flandria”
10. Stowarzyszenie Emaus w Lublinie
11. Pensjonat i Restauracja „U Pana Cogito”
12. Bank Drugiej Ręki
13. EKO „Szkoła Życia”
14. Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju wsi Sokołowo
15. Wspólnota Chleb Życia
16. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Debrzno
17. Grudziądzkie Centrum CARITAS
18. Ośrodek Wspierania Rodziny Caritas w Korytowie
19. Lokalne Centrum Integracji Społecznej Piątkowo
20. Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika
21. Stowarzyszenie Regionalny Ośrodek dla Ludzi i Środowiska CIS
22. Fundacja „Sławek”
23. Spółdzielnia Socjalna „Kaszt-Rom”
24. Spółdzielnia Socjalna "Szansa i Wsparcie"

LEGENDA:

- przypadki opisane w pierwszej części Atlasu Dobrych Praktyk
- przypadki opisane w drugiej części Atlasu Dobrych Praktyk

1 Gmina, którą ożywiły dinozaury STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU GMINY BAŁTÓW „BAŁT”

CEL/MISJA

- ożywienie gospodarcze gminy zagrożonej bezrobociem
- rozwój infrastruktury technicznej
- stworzenie mieszkańcom szansy na lepsze życie
- rozwój wspólnoty lokalnej

KONTEKST

- stopa bezrobocia w latach 2002-2003 - ponad 30 proc.
- nikłe perspektywy rozwoju rolnictwa
- nieporadność władz samorządowych

DZIAŁANIA

- pierwszy w Polsce Park Jurajski (ponad 50 modeli dinozaurów naturalnej wielkości)
- spływy tratwami po rzece Kamienna
- stok narciarski; Ośrodek Jazdy Konnej
- „Zwierzyniec” (podczas ekosafari można zobaczyć alpaki, lamy, strusie, daniele, egzotyczne ptaki)

REZULTATY PROJEKTU

- ponad 200 tys. turystów rocznie
- spadek bezrobocia z 30 do 7-8 proc.
- dwukrotny wzrost dochodów budżetu gminy
- 128 miejsc pracy w 4 nowo powstałych podmiotach ekonomii społecznej
- infrastruktura turystyczna
- zmiana wizerunku gminy

Forma prawna:

- stowarzyszenie – inspiruje tworzenie spółek z o.o. zajmujących się poszczególnymi rodzajami działań na rzecz rozwoju gminy
- fundacja, spółka z o.o.

Stopień ekonomicznej samowystarczalności:

- na razie przedsięwzięcie niesamowystarczalne – powód: coroczny wysoki poziom inwestycji w infrastrukturę turystyczną
- możliwość realizowania budżetu bez większych problemów - dzięki wsparciu środków publicznych
- coroczny systematyczny wzrost przychodu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej

MOCNE STRONY PROJEKTU

- kompleksowość działania - prace nad stworzeniem markowego produktu turystycznego wraz z całą infrastrukturą
- planowość działania – opracowanie szczegółowego planu z wyznaczonymi celami, jednoczesne wpisanie całości w rozwój działalności turystycznej w gminie i powiecie
- zaangażowanie i wsparcie ze strony członków Stowarzyszenia i mieszkańców – początkowo 120 uczestników przedsięwzięcia; dziś - ponad 290 osób zaangażowanych; stały zespół: około 10–20 osób
- umiejętność wykorzystania szans – powstanie Parku Jurajskiego dzięki odkryciu śladów dinozaurów

PORAŹKI/PROBLEMY W REALIZACJI

- brak odpowiedniej infrastruktury do organizacji sprawnego i bezpiecznego ruchu turystycznego
- bariery biurokratyczne, np. w przypadku uruchomienia splotu tratwami
- rozbieżność interpretacji prawa przy wprowadzaniu innowacyjnych produktów turystycznych czy działań
- początkowe krytyczne nastawienie części społeczeństwa – spore grono tzw. kibiców klęski

3 Spółdzielnia godnego życia **SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA USŁUGOWO-HANDLOWO- PRODUKCYJNA W BYCZYNIE**

CEL/MISJA

- zmniejszenie bezrobocia
- przeciwdziałanie alkoholizmowi i nieprzystosowaniu społecznemu
- rozwój gospodarczy gminy

KONTEKST

- długotrwałe, ukryte bezrobocie
- niskie wykształcenie mieszkańców

DZIAŁANIA

- powstanie Centrum Integracji Społecznej „CISPOL” (warsztaty motywacyjno-terapeutyczne, grupy wsparcia – nauka poprawnego pisania, kultury osobistej)
- szkolenia w zawodach ślusarza, stolarza, budowlańca, ogrodnika
- zadania członków spółdzielni: m.in. wykonywanie prac sezonowych (odśnieżanie ulic, chodników, dachów)
- programy w zakresie rozwoju turystyki w gminie, m.in. budowa drewnianego grodu stylizowanego na średniowieczną budowlę

REZULTATY PROJEKTU

- spadek bezrobocia na terenie gminy
- miejsca pracy i dochody dla 10 członków spółdzielni
- wzrost dochodów budżetu gminy

Forma prawna:

- spółdzielnia socjalna
- „CISPOL” - gospodarstwo pomocnicze Urzędu Miejskiego w Byczynie (finansowany ze środków Urzędu)

Stopień ekonomicznej samowystarczalności:

- 80% (20% - wsparcie z OWSS)
- koszt działalności bieżącej rocznie: według bilansu ok. 510 tys. PLN

MOCNE STRONY PROJEKTU

- pomysł - włączenie się w lokalne działania na rzecz rozwoju lokalnego
- zespół - odpowiednio dobrany, z liderami potrafiącymi zainspirować ludzi i zmobilizować ich do działania
- wsparcie lokalnych partnerów – samorządu, biznesu, społeczności
- nisza, w której są świadczone usługi – niechęć innych przedsiębiorców do wykonywania takich prac jak np.: układanie granitowej kostki brukowej, renowacja murów obronnych, budowa średniowiecznego grodu

PORAŻKI/PROBLEMY W REALIZACJI

- konieczność działania na rynku jak przedsiębiorstwo komercyjne – obciążenie podatkami i opłatami na ZUS
- niestabilna sytuacja finansowa; brak kapitału – obniżanie płynności finansowej (trudności ze złożeniem wadium w przetargach; zaleganie z zapłatami za materiały i usługi albo z wypłatami poborów członkom i pracownikom; zmniejszenie zysku z powodu odroczonej płatności w efekcie niemożności skorzystania z rabatów od dostawców przy zapłacie gotówką lub krótkim terminie płatności

4 Pomagamy rodzinom mieszkać **HABITAT FOR HUMANITY**

CEL/MISJA

- pomoc niezamożnym rodzinom w zbudowaniu własnego mieszkania
- budowanie społeczności lokalnych
- rozwijanie partnerstwa i wolontariatu

KONTEKST

- wysokie ceny mieszkań w Polsce
- 3,6 mln rodzin bez własnego lokum

DZIAŁANIA

- budowa domów przez rodziny potrzebujące, wolontariuszy, darczyńców
- pomoc wspólnotom mieszkaniowym w remontach mieszkań niespełniających podstawowych standardów
- tworzenie lokalnych organizacji Habitatu - członkami rodziny pragnące uczestniczyć w budowie
- fundusz umożliwiający budowanie następnych domów
- program mikropożyczek dla osób niepełnosprawnych na adaptację i remonty mieszkań

REZULTATY PROJEKTU

- 96 rodzin w Polsce mieszka w mieszkaniach wybudowanych z Habitatem
- 18 mieszkań w trakcie budowy

Forma prawna:

fundacja

Stopień ekonomicznej samowystarczalności:

- finansowanie poszczególnych projektów z Funduszu Obrotowego dla Ludzkości (prowadzonego przez każdy oddział HFH), tworzonego z darowizn rzeczowych i pieniężnych oraz ze stopniowo spłacanych kredytów od rodzin (forma perpetuum mobile)
- spłacanie przez rodziny kredytów w nieoprocentowanych ratach przez 30 lat
- współfinansowanie przez jednostkę wyższego szczebla (Habitat International) jedynie pierwszego domu w nowym rejonie
- uwzględnianie w kosztach budowy domu darowizn rzeczowych (np. materiałów budowlanych) przy jednoczesnym wycenianiu ich nie po stawkach rynkowych (szacowanie wartości na podstawie dokumentu wystawionego przez darczyńcę, uwzględnianego następnie przy odliczeniach podatkowych - przeważnie to koszty produkcji)

MOCNE STRONY PROJEKTU

- idea – pomoc w rozwiązaniu poważnego problemu – umożliwienie uczestnikom programu zdobycia własnego mieszkania
- forma - nie wyręczanie, lecz aktywne wspieranie ludzi
- budowanie wspólnoty na każdym poziomie - oddziaływanie w różnych dziedzinach życia: w kościele, w pracy, w społeczności lokalnej i globalnej
- poczucie bezpieczeństwa - realizacja inwestycji przez poszczególne oddziały przy jednoczesnym „parasolu ochronnym” organizacji dla przedsięwzięcia

PORAŹKI/PROBLEMY W REALIZACJI

- trudności w zarządzaniu i ocenie efektywności poszczególnych afiliatów spowodowane rozbieżnością poziomów aktywności i kompetencji (na początku w Polsce 29 afiliatów, obecnie – 5 aktywnych)
- częste rozbudzanie się postaw roszczeniowych rodzin (w trakcie programu zaczynają domagać się zwiększania komfortu związanego z powstającymi mieszkaniami)
- kwestie urzędnicze i biurokratyczne potrzebne na uzyskanie zgody na budowę, a potem prowadzenie jej
- tempo budów – liczba budynków jest za mała (powodem tempo zwrotów środków do Funduszu Obrotowego dla Ludzkości)

Ekologiczne mrówki z EKON-u

STOWARZYSZENIE „NIEPEŁNOSPRAWNI DLA ŚRODOWISKA EKON”

CEL/MISJA

- aktywizacja i rehabilitacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych, szczególnie chorujących psychicznie
- ochrona środowiska
- edukacja ekologiczna społeczeństwa

KONTEKST

- ponad 5,2 mln osób niepełnosprawnych w Polsce
- słaba aktywność zawodowa tej grupy
- marginalizacja szczególnie chorych psychicznie
- stereotyp, że upośledzeni umysłowo nie mogą być dobrymi pracownikami

DZIAŁANIA

- selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych bezpośrednio w domach i instytucjach
- powtórna segregacja odpadów, wysyłanie ich do zakładów zajmujących się recyklingiem
- pośrednictwo pracy dla osób sprawnych i niepełnosprawnych; szkolenia

REZULTATY PROJEKTU

- 845 miejsc pracy dla niepełnosprawnych
- w Warszawie zbiórka odpadów z 60 tys. mieszkań
- ponad 7 mln zł zysku (do końca 2006r.)
- przyjaźnie wśród niepełnosprawnych
- walor terapeutyczny
- poprawa stanu środowiska
- zmiana postrzegania chorych psychicznie (dobra marka EKON-u)

Forma prawna:

stowarzyszenie

Stopień ekonomicznej samowystarczalności:

- 100 proc.
- koszt działalności bieżącej rocznie: około 3,7 mln zł

MOCNE STRONY PROJEKTU

- pomysł - połączenie pracy osób niepełnosprawnych z promocją ekologii
- profesjonalizm założycieli - wysokie kompetencje organizacyjne, doświadczenie biznesowe i administracyjne
- skala działania - 16 ośrodków na terenie czterech województw
- wysoka jakość usług - w 2006 r. certyfikat Systemu Zarządzania Jakością wg normy PN-EN ISO 9001:2001 dla EKON-u
- bardzo dobry odbiór projektu - zmiana postaw wobec upośledzonych umysłowo

PORAŹKI/PROBLEMY W REALIZACJI

- małe zrozumienie dla tego typu aktywizacji niepełnosprawnych przez Urzędy Pracy, Ośrodki Pomocy Społecznej
- opóźnienia PFRON-u w wypłacaniu refundacji
- ogromna liczba kontroli (w latach 2004-2006 - 61)
- brak własnego terenu na sortownię - ograniczone możliwości planowania i rozwoju
- ogromna liczba formalności koniecznych do stworzenia i utrzymania miejsca pracy dla osoby niepełnosprawnej

6 Pracownia Rzeczy Różnych FUNDACJA SYNAPSIS

CEL/MISJA

- aktywizacja zawodowa i społeczna dorosłych osób z autyzmem
- diagnoza i terapia dzieci z autyzmem

KONTEKST

- około 30 tys. osób chorych na autyzm
- zbyt późne diagnozowanie choroby
- brak możliwości zatrudnienia chorych mogących pracować

DZIAŁANIA

- Ośrodek dla Dzieci z Autyzmem (300 rodzin objętych opieką ambulatoryjną)
- przedsiębiorstwo społeczne Pracownia Rzeczy Różnych SYNAPSIS (pracownie: stolarska, ceramiki, poligraficzna, rękodzieła)
- przygotowywanie sklepu internetowego

REZULTATY PROJEKTU

- zatrudnienie 24 dorosłych osób z autyzmem
- nauka samodzielności przez chorych

Forma prawna:

Zakład Aktywności Zawodowej, Fundacja

Stopień ekonomicznej samowystarczalności:

- na razie przedsięwzięcie niesamowystarczalne (EQUAL 1,25 mln zł oraz Samorząd Województwa Mazowieckiego ze środków PFRON 650 tys. zł)
- według planów - dochód pozwalający na pokrycie od 15 do 30 proc. kosztów utrzymania
- koszt działalności bieżącej rocznie: potrzeba 1,5 mln zł na utrzymanie działalności pracowni
- ze względu na specyfikę autyzmu – masowa produkcja i zysk na poziomie 100% – niemożliwe

MOCNE STRONY PROJEKTU

- wytrwały i elastyczny zespół
- powstanie pomysłu w istniejącej, prężnie działającej organizacji
- determinacja Fundacji SYNAPSIS
- pomoc organizacji zagranicznych
- duża liczba sprzymierzeńców – „im więcej sojuszników, tym lepiej”

PORAŹKI/PROBLEMY W REALIZACJI

- niezrozumienie przez administrację wyjątkowości projektu „Partnerstwo dla Rain Mana” (stawianie skomplikowanych i niepotrzebnych wymagań – w efekcie: dwukrotna utrata płynności finansowej)
- piętrzenie się biurokratycznych barier
- obawy o dalsze finansowanie projektu po wyczerpaniu się środków z EQUAL

7 Nasz Dom Zastępczy w Lutolu Mokrym FUNDACJA „NASZ DOM”

CEL/MISJA

- stworzenie odpowiednich warunków wychowankom rodziny zastępczej wchodzącym w dorosłość
- utworzenie miejsc pracy dla bezrobotnej młodzieży
- aktywizacja społeczności lokalnej

KONTEKST

- brak rozwiązań problemów wynikających z odrzucenia dzieci z domów dziecka

DZIAŁANIA

- Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa (m.in. propagowanie zastępczego rodzicielstwa, nauka dzieci z takich rodzin samoakceptacji)
- sklep z używaną odzieżą i sprzętami domowymi zatrudniający wychowanków rodzin zastępczych
- program zapobiegania niepowodzeniom życiowym młodzieży odrzuconej WINDA

REZULTATY PROJEKTU

- ponad 400 rodzin zastępczych skupionych w Stowarzyszeniu
- ok. 20 wychowanków rodziny zastępczej w Lutolu (przez cały okres jej funkcjonowania)
- duża popularność sklepu

Forma prawna:

- fundacja prowadząca działalność gospodarczą
- stowarzyszenie

Stopień ekonomicznej samowystarczalności:

- po spłacie kredytów - koszty prowadzenia działalności gospodarczej pokrywane z przychodów ze sklepu
- dochody wystarczające na pokrycie kosztów funkcjonowania Rodzinnego Domu Zastępczego w Lutolu Mokrym, a także na pokrywanie udziałów własnych w realizowanych projektach w ramach pozostałej działalności statutowej

MOCNE STRONY PROJEKTU

- wybór rodzaju działalności – coraz większe zainteresowanie problematyką rodzicielstwa zastępczego
- działalność gospodarcza, która generuje zysk - przeznaczany na działalność fundacji: daje jej stabilność, zwiększa niezależność

PORAŹKI/PROBLEMY W REALIZACJI

- problemy z uzyskaniem kredytu z banku (nieuznanie przez bank zdolności kredytowej, pomimo 17-letniej współpracy; ostateczne uzyskanie kredytu na trudnych warunkach z innej instytucji)
- trudności w uruchomieniu działalności usługowej (remonty łodzi, mebli) - również z powodu problemów w dostępie do kredytów
- wydłużający się czas pomiędzy podjęciem decyzji o otwarciu sklepu a jego faktycznym uruchomieniem
- budzące niepewność postępowanie PKP w sprawie dzierżawy budynku stacji w Zbąszyniu (gdzie powstał sklep); nadal niejasna sytuacja: dzierżawa na 5 lat, nie wiadomo, co dalej

Plaster na służbę zdrowia

STOWARZYSZENIE WZAJEMNEJ POMOCY „FLANDRIA”

CEL/MISJA

- zwiększanie dostępności do usług medycznych wysokiej jakości
- stworzenie ruchu wolontariuszy na rzecz dzieci, osób chorych, starszych i niepełnosprawnych
- działalność oparta o system składkowy grupy około 7000 członków (konsumentów usług medycznych)

KONTEKST

- kryzys służby zdrowia
- niska jakość świadczonych usług medycznych
- utrudniony dostęp do lekarzy

DZIAŁANIA

- apteka i punkt apteczny (niższe ceny, porady farmaceutyczne)
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej: poradnia leczenia bólu, pielęgniarstwa, opieka domowa, gabinet stomatologiczny - umowa z NFZ (świadczenia dla wszystkich ubezpieczonych)
- sklepy i wypożyczalnie ze sprzętem rehabilitacyjnym
- Fundacja Wzajemnej Pomocy (kolonie dla dzieci z rodzin najuboższych, szkolenia m.in. o przystosowaniu agroturystyki do potrzeb niepełnosprawnych)
- Międzynarodowa Spartakiada Osób Niepełnosprawnych

REZULTATY PROJEKTU

- kilkanaście tysięcy osób rocznie – beneficjentami

Forma prawna:

- stowarzyszenie prowadzące działalność gospodarczą
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

Stopień ekonomicznej samowystarczalności:

- 70-80 proc. działalności Stowarzyszenia - utrzymywane z działalności gospodarczej (usługi medyczne świadczone przez ZOZ, wypożyczalnie, sklepy i apteki)
- koszt działalności bieżącej rocznie: 3,7 mln zł

MOCNE STRONY PROJEKTU

- zagraniczny partner służący pomocą i wsparciem finansowym
- doświadczenie w pracy samorządowej
- znajomość podejmowanych problemów
- pionierski charakter przedsięwzięcia
- zgrany zespół zarządzający

PORAŹKI/PROBLEMY W REALIZACJI

- słabe rozreklamowanie stowarzyszenia (niemożność dalszej replikacji)
- zagrożenie w postaci niestabilności politycznej i zmieniających się przepisów prawa
- coraz poważniejsze kłopoty ze znalezieniem wykwalifikowanej kadry (emigracja zarobkowa lekarzy i pielęgniarek)

24 Sanitariuszki z Chorzowa SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA "SZANSA I WSPARCIE"

CEL/MISJA

- reintegracja społeczna i zawodowa bezrobotnych kobiet około 50. roku życia

KONTEKST

- mała aktywność zawodowa - jeden z największych problemów polskiego rynku pracy
- niski poziom zatrudnienia osób, które skończyły 50 lat

DZIAŁANIA

- zatrudnienie przez spółdzielnię 7 kobiet po 50 (pracują jako sanitariuszki w Centralnym Szpitalu Klinicznym w Katowicach)
- umowa o współpracę między spółdzielnią i szpitalem
- zadania sanitariuszek: dbałość o higienę pacjentów, pomoc przy jedzeniu, wykonywanie prostych czynności pielęgniarских (np. pomiar ciśnienia), transport chorych i materiałów (próbówek) na badania

REZULTATY PROJEKTU

- poprawa standardu pomocy oferowanej pacjentom przez szpital
- stworzenie miejsca pracy dla osób po 50

Forma prawna:

spółdzielnia socjalna

Stopień ekonomicznej samowystarczalności:

- 100%
- koszt działalności bieżącej - około 10 tys. zł miesięcznie (przede wszystkim wynagrodzenia członkiń spółdzielni)

MOCNE STRONY PROJEKTU

- możliwość uzyskania ciekawego i nowego zawodu
- profesjonalne przygotowanie zawodowe
- zaangażowanie sieci wsparcia (organizacji pozarządowych, powiatowych urzędów pracy, organizacji doradczych, firm szkoleniowych i lokalnych władz samorządowych)

PORAŹKI/PROBLEMY W REALIZACJI

- wyższe koszty działania spółdzielni z powodu nieuzyskania refundacji składek ubezpieczeniowych z pensji członkiń (odmowa urzędu pracy - członkinie spółdzielni są podopiecznymi innego urzędu pracy, a refundacja dokonywana jest przez urząd pracy właściwy ze względu na siedzibę spółdzielni)
- problem z terminarzem płatności - regulowanie przez szpital swoich zobowiązań w ciągu 21 dni od wykonania usługi (czyli ok. 25 każdego miesiąca), a wypłaty dla pracowników należy uiszczać do 10 każdego miesiąca
- niesnaski w grupie